

Zygmunt Mieczysław Cedro

1902-1968

Absolwent Wydziału Nawigacyjnego z 1924 r., oficer marynarki handlowej, makler, urzędnik Poselstwa RP w Sztokholmie, oficer wywiadu, attaché morski.

Urodził się 11 sierpnia 1902 r. w Przedborzu w Kieleckiem (rodzice Walerian i Maria). W 1920 r. ukończył gimnazjum im. T. Rejtana w Warszawie (a od 1917 r. był członkiem tajnej Polskiej Organizacji Wojskowej) i mając 18 lat, wstąpił ochotniczo do Wojska Polskiego, by wziąć udział w wojnie polsko-bolszewickiej – za męstwo na polu walki odznaczony został Krzyżem Walecznych¹.

W 1923 r. uczestniczył, jako uczeń, w rejsie „Lwowa” do Brazylii. W Saõ Paulo razem z kilkoma kolegami, m.in. z Bogdanem Gawęckim, Tadeuszem Dębickim i Czesławem Antkowiakiem, uciekł ze statku, by pozostać i pracować w Brazylii. Kapitan zawiadomił o dezercji policję, a ta szybko większość zbiegów wyłapała².

wojskową w Szkole Podchorążych Marynarki Wojennej. W 1929 r. został oficerem nawigacyjnym w Polsko-Skandynawskim Towarzystwie Transportowym (Polskarob). W 1929 r. był współautorem pracy zbiorowej „Technika handlu morskiego”, publikował też artykuły w czasopismach fachowych.

Gdy dr Stanisław Darski w 1930 r. w Żegludze Polskiej został kierownikiem linii bałtyckich, wspominał tak: „jako lokal miałem jeden mały pokój już w nowym budynku przy ul. Waszyngtona³, który zajmowałem z moim młodym pomocnikiem, absolwentem Szkoły Morskiej, Zygmuntem Cedro”⁴. „Był to – specjalnie jeżeli chodziło o akwizycję – człowiek niezwykle uzdolniony [...], władający dobrze obcymi językami,

Na „Lwowie”
zbiórka i przegląd
przed wyjściem
na ląd, od prawej:
Mieczysław Cedro,
Bolesław Haggmajer,
Wacław Fedorowicz,
Wacław Zagrodzki,
Tadeusz Dębicki,
Witold Karpowicz,
Czesław Antkowiak,
Zenon Słomkowski,
Andrzej Cienciąła,
Stefan Ciundziewicki

W 1924 r. ukończył Szkołę Morską w Tczewie, w 1928 r. Akademię Handlową w Antwerpii (Wydział Ogólny i Wydział Morski). Po powrocie odbył obowiązkową służbę

uprzejmy, a jednocześnie znający się na problemach handlowych związanych z żegluga – był niezwykle lubiany w kręgach naszych klientów”⁵.

1 *Czy wiesz, kto jest kto?*, pod red. Stanisława Łozy, Warszawa 1983 (przedruk wydania z 1938 r.), s. 93.

2 Wspomnienia Bogdana Gawęckiego, rękopis w zbiorach Sali Tradycji UMG – D/2859.

3 Wówczas była to jeszcze ul. Nadbrzeżna. Nazwę obecną otrzymała w 1932 r., w 200. rocznicę urodzin pierwszego prezydenta USA.

4 Stanisław Darski, *W służbie żegluga*, Gdańsk 1978, s. 48-49.

5 *Ibidem*, s. 64.

W tym samym 1930 r. Zygmunt Cedro ożenił się z Lucyną Assendi (w 1933 r. przeszedł w Gdyni na świat Tadeusz Marian). A gdy tczewska Szkoła Morska, przeniesiona do pięknych gmachów w Gdyni, obchodziła 10-lecie istnienia, był jednym z założycieli oraz członkiem zarządu Stowarzyszenia Absolwentów Szkoły Morskiej, które powstało w grudniu 1930 r. w Gdyni z inicjatywy Adama Fiedorowicza i Stanisława Koski.

Razem z kolegami założył w 1931 r. Spółdzielnię Mieszkaniową Absolwentów Szkoły Morskiej, której członkami mogli być, jak głosiła nazwa, wyłącznie absolwenci Szkoły Morskiej, a statutowym celem były: „parcelacja terenów budowlanych, sprzedaż parcel budowlanych, budowa domów”.

Po kilku latach pracy w Żegludze Polskiej postanowił usamodzielnic się. W 1938 r., razem z kolegą z tego samego kursu Szkoły Morskiej – Wacławem Fedorowiczem, założył firmę maklerską Cedro i Ska. Przedmiotem działalności były: „maklerstwo okrętowe, frachtowanie, maklerstwo ubezpieczeniowe, agentury okrętowe, sprzedaż bunkru, spedycja oraz czynności pokrewne”. Firma była agentem na Polskę dla Hamburg – Amerika Linie, Woermann Linie AG, Deutsche Ost Afrika Linie, La Costiera Soc. di Nav. SA, a także dla firmy Polski Eksport Żelaza sp. z o.o. w Katowicach⁶. Był też jednym z głównych udziałowców założonej w 1938 r. Bałtyckiej Spółki Okrętowej (ABC Line).

Przed wojną współpracował dorywczo z oficerem wywiadu Wojska Polskiego mjr. Janem Henrykiem Żychonim. Po wybuchu wojny został urzędnikiem Poselstwa RP w Sztokholmie, zajmował się polskimi okrętami, które schroniły się w Szwecji, organizował pomoc dla załóg okrętów podwodnych, następnie we Francji był w biurze

mjr. Żychonia, w grupie oficerów polskiego wywiadu wydelegowanych do pracy w wywiadzie Admiralicji Francuskiej (w wyniku porozumienia pomiędzy adm. J.F. Darlanem i gen. W. Sikorskim). Działał na rzecz polskiego wywiadu na placówce w Marsylii, był kierownikiem placówki w Hawrze, następnie na francuskiej Riwierze.

W marcu 1940 r. przyjęty został do Marynarki Wojennej. Po klęsce Francji przedostał się do Wielkiej Brytanii, gdzie brał udział w tworzeniu struktur polskiej „dwójki” w Wielkiej Brytanii (w Wydziale Wywiadowczym Oddziału II Sztabu Naczelnego Wodza). Następnie do listopada 1941 r. był kierownikiem Posterunku Oficerskiego nr 1 (morskiego) Ekspozytury „P” Oddziału II Sztabu Naczelnego Wodza w Lizbonie jako nieformalny attaché morski, reprezentował Wydział Wywiadu Morskiego Kierownictwa Marynarki Wojennej.

Poza wywiadem zajmował się także sprowadzaniem polskich rodzin z kraju – działał pod przykrywką maklera okrętowego firmy Baltic Union Ship-Brokers w stolicy Portugalii.

Na początku listopada 1941 r. otrzymał roczny urlop bezpłatny na wyjazd do USA – pozostawał tam w dyspozycji szefa Oddziału II Sztabu Naczelnego Wodza. W 1943 r. pomagał szefowi Placówki Wywiadowczej (następnie Samodzielnej PW) „Manchester” w Ottawie kpt. w st. spocz. Alfredowi Birkenmayerowi, a od marca 1943 r. był pomocnikiem attaché morskiego w Waszyngtonie kmdr. Tadeusza Podjazd-Morgensterna⁷.

W 1945 r. otworzył w Nowym Jorku firmę maklerską. „Bardzo korzystnie potrafił tam kierować swoimi interesami jako pośrednik przy kupnie – sprzedaży statków”⁸.

Zmarł w USA w lipcu 1968 r.

Źródła: *Kadry morskie Rzeczypospolitej*, tom I, pod red. Jana Kazimierza Sawickiego, wyd. II, Gdynia 2000; *Encyklopedia Gdyni*, tom I, Gdynia 2006; *Encyklopedia Gdyni*, t. II, Gdynia 2008; APGoG, Sąd Grodzki, akta rejestrowe; Stanisław Darski, *W służbie żeglugi*, Gdańsk 1978; *Polsko-brytyjska współpraca wywiadowcza podczas II wojny światowej*, t. 1, *Ustalenia Polsko-Brytyjskiej Komisji Historycznej*, pod red. Tadeusza Dubickiego, Darii Nałęcz, Tessy Stirling, Warszawa; *Si vis pacem, para bellum. Bezpieczeństwo i polityka Polski*. Księga jubileuszowa ofiarowana prof. Tadeuszowi Dubickiemu, Częstochowa – Włocławek 2013; *Czy wiesz, kto jest kto?*, pod red. Stanisława Łozy, Warszawa 1983 (przedruk wyd. z 1938 r.); wspomnienia Bogdana Gawęckiego, rękopis w zbiorach Sali Tradycji UMG.

6 APGoG, Sąd Grodzki, akta rejestrowe.

7 Za: *Polsko-brytyjska współpraca wywiadowcza podczas II wojny światowej*, t. 1, *Ustalenia Polsko-Brytyjskiej Komisji Historycznej*, pod red. Tadeusza Dubickiego, Darii Nałęcz, Tessy Stirling, Warszawa 2004, s. 270; *Si vis pacem, para bellum. Bezpieczeństwo i polityka Polski*. Księga jubileuszowa ofiarowana prof. Tadeuszowi Dubickiemu, Częstochowa – Włocławek 2013, s. 109, 117.

8 Stanisław Darski, op. cit., s. 64.